

- سه‌شنبه ۱۳ تیر ۱۴۰۲**
- سال سی‌دهم - شماره ۲۶۰۹**

غفلت از دختران روستا معلول کم‌کاری تبلیغات اسلامی و ورزش و جوانان

سپهرغرب، گروه ریحانه‌آفرینش –
طاهره ترابی‌مهوش؛ در پی گفت‌وگو با جامعه‌شناس فرهنگی مشخص شد بخش اعظمی از نیاز دختران روستایی در حوزه فرهنگی، ورزشی و تفریحی در پی کم‌کاری و عدم توجه دستگاه‌های متولی همچون سازمان ورزش و جوانان و سازمان تبلیغات اسلامی مورد غفلت واقع شده است.

در دنیای امروز با توسعه و پیشرفت ورزش، میزان حضور یا عدم حضور زنان یک جامعه در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی به‌عنوان شاخصی جهانی از وضعیت اجتماعی آن‌ها در آن جامعه به‌شمار می‌رود حال آنکه شواهد نشان می‌دهد در بیشتر جوامع، زنان در طول زمان با محدودیت‌های مالی و امکاناتی برای شرکت در فعالیت‌های تفریحی و ورزشی مواجه بوده‌اند، ولی این محرومیت‌ها در کشور ما به‌واسطه شرایط فرهنگی اجتماعی مشخص‌تر است.

این در حالی است که توجه به فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی افراد می‌تواند ضمن کاهش هزینه‌های هر کشور در حوزه پزشکی، سبب تحول اجتماعی و فرهنگی شود چراکه در نظریه‌های توسعه، انسان نقطه شروع تغییرات اجتماعی محسوب می‌شود با این وجود گرچه زنان نمی‌توانند فعال جامعه محسوب می‌شوند و در برنامه‌های توسعه باید از سهم مادی و معنوی هم‌سنگ با نقش‌شان برخوردار باشند، اما از نظر اشتغال، کسب درآمد، برخورداری از تحصیلات و احراز مقام‌های اجتماعی و نیز برخورداری از تفریحات سالم به‌ویژه در جوامع روستایی هنوز در سطوح پایینی قرار دارند.

به گونه‌ای که در گفت‌وگو با چند تن از دهیاران روستاهای همدان که گزارش مرسومِی از آن در چند شماره قبل انتشار یافت مشخص شد دختران روستایی از هیچ خدمات تفریحی و ورزشی برخوردار نیستند؛ براین اساس با توجه به اهمیت موضوع بر آن شدیم تا با فاطمه السادت نعمتی دانش‌آموخته جامعه‌شناسی فرهنگی گفت‌وگویی را ترتیب دهیم که به‌صورت پرسش و پاسخ در ادامه می‌خوانید:

۱. در خصوص وضعیت برآورده شدن نیاز دختران روستایی در بخش‌های مختلف نظرات چیست؟

* یک جامعه بزرگ از زنان ما را دختران روستایی

تشکیل می‌دهند، علیرغم اینکه به نظر می‌رسد در فضای آزاد زندگی می‌کنند اما همچنان با سنت‌های مختلفی روبه‌رو هستند و به‌دلیل محدودیت مکانی امکان جابه‌جایی و رفتن به کلاس‌های مختلف و مناطق تفریحی را ندارند. از طرفی متأسفانه در برنامه‌ریزی‌هایی که معمولاً در حوزه زنان صورت می‌گیرد قشر روستایی نادیده انگاشته می‌شوند، دراین بین نادیده گرفتن دختران و زنان روستایی به‌مراتب بیشتر از مردان است. این اتفاق باعث می‌شود نیازهای این قشر مورد توجه قرار نگیرد.

برای نمونه افرادی که به اردوهای جهادی می‌روند با حجم زیادی از درخواست‌های این دختران روبه‌رو هستند که پاسخی به آن‌ها داده نشده، ازمجمله آن‌ها می‌توان به این مسئله اشاره کرد که معمولاً دختران روستا در حوزه اشتغال و درآمدزایی دچار مشکل هستند و این امر منوط به درآمدزایی خانواده از مسیر کشاورزی و دامداری است در حالی که در جامعه امروز دختران روستایی نیاز دارند تا امکاناتشان برای حوزه اشتغال‌زایی افزایش پیدا کند. اتفاقاً در این بخش به‌ویژه خوداشتغالی کارهای خوبی می‌توان انجام داد که مورد توجه قرار نمی‌گیرد.

مسئله بعدی که باید مورد توجه ویژه قرار گیرد ازدواج دختران روستایی است زیرا در حال حاضر به‌دلیل مهاجرت‌های گسترده پسران از روستاها، تعداد دخترانی که دچار تجرد قطعی می‌شوند بسیار است حال آنکه ایجاد اشتغال پایدار در روستا می‌تواند از مهاجرت پسران جلوگیری کند.
۲. مسئله بعدی درخصوص نیاز دختران روستایی به موضوع تفریح بازیگرده؛ نظر شما در این زمینه چیست؟

گرچه به‌نظر می‌رسد در روستاها طبیعت‌گردی فعال بوده و عرصه برای حضور آن‌ها در این فضاها فراخ است اما برای تفریح این دختران زیرساخت و حتی اندیشه خاصی وجود ندارد.

این در حالی است که باید پذیرفت در جامعه ایرانی با توجه به سنت‌ها و عرف‌های موجود خیلی قابل پذیرش نیست که دختران روستایی داخل طبیعت و جنگل برای ساعت‌ها حضور داشته باشند زیرا معمولاً آن‌ها برای کمک به معیشت خانوار در کارهای کشاورزی و دامداری در طبیعت روستا حاضر می‌شوند.

مانتو جلو باز و شلوار کوتاه در شأن بانوان نیست

سپهرغرب، گروه ریحانه‌آفرینش؛
اکثر مانتوهای بازار یا جلو باز است یا کوتاه. البته برخی تولیدکنندگان هم منت بر سر ما گذاشته‌اند و برخی مانتوها را با قزن به جای دکمه به‌خورد بازار داده‌اند. از شلوارهای کوتاه و تنگ هم نگوییم دیگر که دغدغه بسیاری از بانوان است.

اگر چرخي در بازار و مراکز خريد بزنيد و به‌دنبال یک مانتو شلوار مناسب و در شأن و شخصيت بانوی مسلمان ايرانی باشيد، تعداد زيادی از آن را نمی‌بينيد و گزینه‌های کمی را پيش رو خواهيد داشت، گویی

به‌دنبال سوزن در

انبار کاه می‌گردید،

همین قدر سخت و همین قدر دشوار.

اکثر مانتوهای بازار

یا جلو باز است یا

کوتاه. البته برخی از

توليد کنندگان منت

بر سر ما می‌گذارند

و برخی از مانتوها

را با قزن به جای

دکمه به‌خورد

بازار می‌دهند. از شلوارهای کوتاه و تنگ

هم نگوییم دیگر که تو خود حديث مفصل

بخوان از این مجمل!

در همین راستا مخاطبان خبرگزاری فارس پوینشی با عنوان «توليد و عرضه لباس و پوشاک در شأن خانم‌های ايرانی» به ثبت رسانده‌اند. در این پویش آمده است: «عدم توليد و جلوگیری از عرضه لباس‌هایی که موجب پوشش نامناسب افراد در جامعه می‌شود. با توجه به اینکه اکثر خانواده‌ها لباس خود را به صورت آماده تهیه می‌کنند. به‌طور مثال مانتوها و لباس‌های کوتاه و شلوارهایی که قد آنها کمتر از ۹۰ سانت است و به‌وفور در بازار موجود است.»

به همین منظور به سراغ زهرا خانزاده؛ ثبت‌کننده این پویش رفته‌ایم تا جزئیات این مطالبه را از زبان خود او بازگو کنیم. این خانم که خودش دارای دو دختر جوان است از مشهد به ما می‌گوید: «پوششی که در جامعه می‌بینیم، انتخاب خود بانوان کشورمان نیست و اکثر خانم‌ها خودشان هم از پوشش‌شان رضایت ندارند. اما چون لباسی که در شأن و شخصیت‌شان باشد را پیدا نمی‌کنند، هرچه در بازار باشد را می‌خرند. همچنین جوانان‌مان هرچه که مُد باشد و در بازار موجود بود را استفاده می‌کنند.»

ریحانه‌آفرینش

سازمان ورزش و جوان در توسعه اماکن ورزشی روستایی به‌دنبال درآمدزایی نباشد / مبلغان خوراک فرهنگی بگیرند

تشکیل کردیم در حالی که این قشر در کنار مردان در حوزه اشتغال فعال هستند و نقش مؤثری به‌ویژه در حوزه دامپروری دارند؛ این عدم توجه عواقب جبران‌ناپذیری را به‌دنبال خواهد داشت.
۶. در خصوص تغییر نگرش و رفع برخی محدودیت‌های فرهنگی غلط چه دستگاهی باید ورود کند؟ برای مثال در گفت‌وگو با تعدادی از دهیاران و اهالی برخی از روستاها مشخص شد در تعدادی از روستاها زمین ورزشی و باشگاه وجود دارد اما به‌دلیل ایجاد مزاحمت پسران و یا دید و نگاه منفی مردان روستا به این مقوله دختران و یا خانواده‌های آن‌ها ترجیح می‌دهند از این فرصت استفاده نکنند؟

۴. راهکار پیش رو برای حل این مشکل چیست؟ برای این موضوع باید اقدام جدی در دستور کار قرار گیرد. به عنوان مثال می‌توانند بین هر چند روستا یک قطب تفریحی ایجاد کرده و در آن فضاهای ورزشی و تفریحی مورد نیاز دختران این چند روستا را فراهم کنند.

۴. در خصوص بهره‌مندی از آموزش مناسب؛ وضعیت دختران روستایی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

علیرغم توسعه آموزش این نکته در اکثر روستاها وجود دارد که به‌دلیل کمبود جمعیت، اغلب دختران دارای مدرسه مستقل نیستند بنابراین نهایتاً فضا برای تحصیل آن‌ها تا انتهای مقطع ابتدایی فراهم است نه بیشتر، حال آنکه باید چاره‌ای اندیشیده شود که یقیناً از طریق ایجاد قطب در بین چند روستا قابلیت حل شدن دارد زیرا می‌توان با ایجاد مدارس شبانه‌روزی این کمبود را جبران کرد.

می‌کنید؟

به‌نظر می‌رسد در حوزه سیاستگذاری برای بانوان ما از بخش روستایی به‌ویژه دختران روستا

اهمیت این سه گروه بدان جهت است که می‌توانند جایگاه زنان و دختران را از طریق نفوذپذیری در بین جامعه روستایی به‌ویژه مردان بالا ببرند. بدین ترتیب با بالا رفتن جایگاه زنان روستایی دیگر در استفاده از ظرفیت‌های ورزشی و یا تفریحی آن دید منفی نسبت به دختران و بانوان جوان روستایی وجود نخواهد داشت. دهیارها باید در این زمینه ورود کنند. به این دلیل که خود او و خانواده‌اش در محیط روستایی زندگی می‌کنند و معمولاً کسی به دختر و همسر دهیار به‌عنوان یک فرد شاخص تعرضی نمی‌کند. پس اگر او به سمتی برود که در صورت بروز یک اتفاق کل جامعه مردان در روستا وارد عمل شوند قطعاً این اصلاح فرهنگی اتفاق خواهد افتاد.

از طرفی در روستاها‌ی ما مبلغان و کسانی که از طرف سازمان تبلیغات و حوزه‌های علمیه حاضر می‌شوند از قدرت نفوذ بالایی برخوردارند؛ بنابراین اگر این افراد تأمین فرهنگی شده و برای آن‌ها این مسئله روشن شود که باید در حوزه ارتقای مشارکت اجتماعی بانوان روستا کار کنند، فضای روستاها به‌شدت تغییر خواهد کرد به نحوی که حضور اجتماعی بانوان در حوزه‌های فرهنگی، ورزشی و اشتغال‌زایی به رسمیت شناخته خواهد شد.

از سوی دیگر باید این نکته را نیز مورد توجه قرار داد که فضای روستاها فضای خانواده‌محور است؛ بنابراین اگر خانواده روی رشد دخترانشان تأکید داشته و از آن‌ها حمایت کنند این موضوع تغییر نگاه و نگرش محدود روستایی تأثیرگذار خواهد بود اما نکته حائز اهمیت اینکه فضاهای تفریحی و ورزشی نباید از محیط روستا فاصله چندانی داشته باشد چراکه رفت و آمد دختران روستایی را دچار مسئله می‌کند، پس فضای اختصاصی فرهنگی و ورزشی بانوان روستایی می‌بایست نزدیک منازل مسکونی احداث شوند.

۷. جایگاه سازمان ورزش و جوانان را در این زمینه چطور ارزیابی می‌کنید؟

■ **متأسفانه سازمان ورزش و جوانان حداقل طی چند سال گذشته به‌نظر می‌رسد برنامه مشخصی برای روستاها نداشته که ضعف بسیار بزرگی به‌حساب می‌آید، چون ما در حوزه شهری به‌دلیل درآمدزایی شاهد توسعه اماکن ورزشی هستیم اما در حوزه روستایی امکان بهره‌مندی از این فضا وجود ندارد پس توجه به امور فرهنگی و**

حجاب، فراتر از یک پوشش

همین امر بازی‌گردهد چنانچه فرمود الغیبه جهدالعاجز غیبت کردن تلاش انسان ناتوان است. خلاصه آنکه حس ارزشمندی، هم ذاتاً مطلوب انسان است و هم موجب دوری از افعال حقیرانه است. یکی از کارکردهای حجاب با توضیحی که در ابتدا داده شد تقویت حس ارزشمندی و عزت نفس در زن است.

چهارم: حجاب، یک دستور شرعی است و التزام به آن در واقع التزام به امر الهی است از این منظر حجاب فقط تنظیم نسبت عرضی فرد با دیگر افراد جامعه نیست بلکه تنظیم رابطه طولی انسان با مبدا خلقت هم هست. کسی که خود را در نسبت با پروردگار تعریف می‌کند با التزام به دستور او در واقع با او ارتباط معرفتی و معنایی می‌گیرد و هویت خودش را نیز در همین اتصال معرفتی و معنوی به عنوان یک عبد بازیابی می‌کند بنابراین جلب رضایت الهی و تقویت حس معنویت که یکی دیگر از گم‌شده‌های انسان معاصر است نیز می‌تواند به‌عنوان یکی دیگر از آثارفردی حجاب به حساب آید.

زن از این جهت یک مزیت مهم بر مرد دارد چون اگرچه پوشش شرعی برای مردان نیز قابل تعریف است اما حجابی که برای زنان تعریف شده درواقع یک عمل عبادی خاص خانم هاست که مردان از آن بی‌نصیب هستند یعنی معنا و پیامی که عرفا در پوشش شرعی زنان و التزام ایشان به آن وجود دارد در پوشش مردان وجود ندارد. زنان این توفیق را دارند که با رعایت پوشش شرعی به‌طور پیوسته مقوم یک فرهنگ الهی در جامعه باشند و در کنار آن هویت معنوی خود به‌مثابه یک عبد را نیز بازتولید کنند. پس حجاب معنا ساز و معنویت آفرین است چه به لحاظ فردی و چه از نظر اجتماعی و چه بسا ریشه تقابل حکومت‌های لایک با حجاب نیز بیش از جنبه‌های دیگر به همین دلیل باشد.

خلاصه آنکه اگر بخواهیم در کنار آثار و فواید اجتماعی حجاب بر مزایای فردی آن نیز تکیه کنیم می‌توانیم بگوییم: تقویت مدیریت-احساس، تقویت حس امنیت (که ثمره‌اش آرامش و لذت روحی است)؛ تقویت حس ارزشمندی و عزت نفس و نهایتاً تقویت حس معنویت و بندگی؛ که همگی آن‌ها از گم‌شده‌های انسان مدرن معاصر است چهار ثمره فردی مهم حجاب هستند البته قاعدتاً می‌توان به این موارد، موارد دیگری را هم اضافه کرد.

یاسر طاهرجمی

سپهرغرب، گروه ریحانه‌آفرینش؛
معمولاً وقتی از حکمت و آثار حجاب سخن به میان می‌آید بیشتر بر جنبه‌های اجتماعی این حکم الهی تأکید می‌شود البته شکی نیست که بعد اجتماعی حجاب بسیار مهم و هویت‌بخش است اما لازم است در کنار توجه به این بعد بر جنبه فردی حجاب نیز بیشتر تمرکز شود تا معلوم شود این حکم الهی قبل از آنکه بر جامعه تأثیرگذار باشد برای خود فرد سودمند و هویت‌ساز است. در این باب مختصراً به چهار نکته اشاره می‌کنم.

به‌طور کلی یکی از حکمت‌های مهم دستورات دینی مدیریت تمایلات و احساسات در انسان است و این، به دلیل اهمیت و جایگاه کشش‌ها و تمایلات در جهت دهی به رفتارها و حتی افکار آدمی است. دین فقط به‌دنبال تثبیت اعتقادات درست و غلط در انسان نیست بلکه به‌دنبال تثبت احساس و تمایل به‌درستی‌ها و تنفر از رشتی‌ها هم هست یعنی دین باید ترغیب می‌شود که ما فقط حق را بشناسیم می‌خواهد که ما حق را بخواهیم همان‌طور که اندیشه غلط به احساس غلط منتهی می‌شود برعکس آن نیز ممکن است رخ دهد یعنی انسان اگر تمایلاتش را مدیریت نکند همین امر موجب تثبیت یک تمایل غلط در او می‌شود و به تدریج توجیهی فکری نیز برای تأیید آن تمایل یا رفتارغلط خواهد تراشید.

دو تمایل روحی مهم در زن وجود دارد که اگر به درستی مدیریت شوند و در جای خود قرار گیرند می‌توانند بسیار مفید باشند و اگر محافظت و مدیریت نشوند بسیار آسیب را خواهند بود. یکی تمایل ذاتی زن به حیا و عفت جنسی و دیگری تمایل ذاتی او به دیده شدن و مورد توجه قرار گرفتن.حجاب نه صرفاً به معنای رعایت مرزهایی در پوشش بلکه به مثابه یک رویکرد و سلیقه رفتاری که شامل مجموعه ای از رفتارهای مللی و اجتماعی است یک کارکرد همیش مدیریت و تنظیم همین تمایلات فطری در زن است. تقویت و محافظت از عفت جنسی و سوق دادن تمایل به جلوه‌گری به یک حریم امن به نام خانواده و دایره محارم نمونه‌ای از مدیریت تمایل و احساس است.

رها شدگی این تمایلات در خارج از «حریم» امن (معارم) می‌تواند زن را به سوی به آفات مهمی مانند افراط در جلوه گری و خودنمایی یا روابط عاطفی و عاشقانه سطحی و سست و یا رقابت‌های کاذب مستمر برای جلب توجه بیشتر و حتی تمایل به تجمل و چشم و هم پوششی نگرانی‌ام در این زمینه بیشتر است که نتوانم پوششی که به صلاح فرزندم را برای آن‌ها تهیه کنم.

نیز آسیب می‌بیند به ویژه اینکه گرایش به خودنمایی از راه بدپوششی آسیبی است که زنان بیش از مردان به آن مبتلا می‌شوند؛ در جوامعی که افراد در نوع پوشش آزادند پوشش مردها معمولاً تفاوت پوششی نمی‌کند درحالی که بسیاری از زنان به سمت پوشش‌های نیمه برهنه می‌روند. بنابراین به‌نظر می‌رسد یکی از آثار فردی مهم حجاب کمک به کنترل تمایل و مدیریت-احساس در زن است.

کنترل احساس و مدیریت دلم می‌خواهد‌ها از بزرگترین نیازهای انسان معاصر است چراکه انسان امروزی بیش از گذشته در اتمسفر اومانیسزم و سلطه تمایلات نفسانی تنفس می‌کند و روشن است که کنترل تمایلات و مدیریت احساسات به‌ویژه نفسانیات تا چه اندازه می‌تواند مهم و مؤثر باشد. مدیریت احساس و تمایل همچنین زمینه تصمیم‌گیری‌های منطقی و عقلانی در زندگی را فراهم می‌کند و از این جهت نیز یک مهارت بسیار مهم به حساب می‌آید.

دوم: یکی از تمایزات اصلی انسان و حیوان

داشتن گرایشات فطری است از ویژگی‌های

تمایلات فطری این است که رسیدن به آن‌ها

موجب نوعی آرامش و تعالی روحی در انسان

می‌شود یکی از این‌ گرایشات فطری، تمایل

به کسب امنیت است. نیاز به امنیت در هرم

مشهور مارلو نیز جزو نیازهای پایه‌ای و زیربنایی

انسان قلمداد شده است. آمار جهانی از

وضعیت روحی زنان در دنیای معاصر به ویژه در

محیط‌های اجتماعی به‌خوبی نشان می‌دهد

که امنیت جنسی و جنسیتی زنان تا حد زیادی

در معرض تهدید است.